

КУЯВСКО-ПОМОРСКО ВОЕВОДСТВО

1. Обща характеристика

Куявско-Поморското воеводство е разположено в североцентралната част на Полша. Регионът граничи с Мазовецкото воеводство на изток, с Лодзкото на югоизток, на север с Поморското, на североизток с Варминско-Мазурското и на югозапад с Великополското. Заема територия от 17 971,69 кв. км.

Източник: Wikimedia

Населението е 2 084 524 души. Функциите на регионална столица се изпълняват от 2 града: Бидгощч и Торун. Град Бидгощч е седалището на управителя на воеводството, докато в Торун заседава местният съвет на провинцията.

В Куявско-Поморското воеводство има 19 окръга и 4 града със статут на общини: Бидгощч, Торун, Груджъндз и Влоцлавек. Градските общини са 17, общините от смесен тип – 35, а селските – 92.

2. Природа

Една от силните страни на Куявско-Поморското воеводство е доброто състояние на природната среда. Тук се намират множество екологично чисти райони, които са прекрасен терен за развитие на туризма. Към тях принадлежат: Надвисленски природен парк, Бродницко възвишение, Хелмински природен парк.

Към така наречените макрорегиони могат да бъдат отнесени:

- Южнопоморско възвишение,
- Долината на долна Висла,
- Pradolina Toruńsko-Eberswaldzka,
- Хелминско-Добжинско възвишение,

- Източнопоморско възвишение,
- Великополско възвишение,
- Южновеликополска низина,
- Бори Тухолске.

Огромна част от територията на Куявско-Поморското воеводство е заета от природни забележителности, които се характеризират с голямо разнообразие на земните форми, хълмисти образувания и ледникови езера. Характерни природни елементи са плоските моренни равнини и хълмове, преобладаващи главно в северозападните, североизточните и източните части на региона.

Широко използван е юрският варовик, чиито залежи в районите на Барчин, Пакошч и Пехин възлизат на 1005 млн. тона. Залежите на каменна сол (халит) в околностите на Иновроцлав, Гури и Могилна се оценяват на 5,5 млрд. тона. Находища на този минерал се намират и в околностите на Любен Куявски и Избица Куявска.

Тези ценни географски, природни и ландшафтни богатства позволяват правното признаване на Екологичната система на защитените територии. В нея се включват природни резервати, ландшафтни паркове, защитени природни зони.

В региона се намират 8 природни парка:

- Бродницки природен парк,
- Гужненско-Лидзбарски природен парк,
- Крайенски природен парк,
- Надгоплянски парк на хилядолетието,
- Тухолски природен парк,
- Вдецки природен парк,
- Гостининско-Влоцлавски природен парк.

Крайенски природен парк

Създаден е на 17 август 1998 г. по инициатива на местното население и е най-големият природен парк на територията на Куявско-Поморското

Крайенски парк, снимка: Daniel Pach/UMWKP

воеводство и един от най-големите в Полша. Площта на парка възлиза на 74 985,60 хектара.

Своето име паркът получава от името на региона Крайна, защото е разположен в центъра на Крайенското възвишение, като е най-западната точка на воеводството. Крайна означава местоположението на този район, на границата между Поможе и Великополша.

Това местоположение води до натрупването на различни елементи, както и природни и културни условия, които подчертават неповторимостта на Крайенския природен парк. Неговата главна цел и задача е да запази уникалната природна среда с нейните специфични особености и културно-историческа стойност на района за бъдещите поколения. Заради начина, по който се използва територията на парка, характерът му може да се определи като земеделски. 66% от територията му е заета от обработваеми земи, дървета и тревни площи. Районът се отличава с ниска замърсеност заради слабата индустриализация и се отличава от останалите паркове със своята изключителна красота.

Гужненско-Лидзбарски природен парк

Foto: Daniel Pach

Гужненско-Лидзбарски парк, снимка: Daniel Pach/UMWKP

Създаден е през 1990 г. с цел да защити неповторимите природни и културни дадености на района. Паркът се простира на територията на три воеводства: Куявско-Поморското, Варминско-Мазурското и Мазовецкото. Цялата му площ възлиза на 27 764,3 хектара. По-голямата част – 13 901,5 хектара е разположена в Куявско-Поморското воеводство.

От 1993 г. цялата територия на парка се намира в границите на „Зелените дробове на Полша” – най-чистата и природно богата част на страната.

Гужненско-Лидзбарският природен парк е преди всичко големи горски комплекси, които в много части имат характер на пушчи (на полски: puszcza – голям горски масив). Влияние върху оформянето на природните форми на парка има ледниковият период. Дейността на ледниците води до образуването на уникалния глациален релеф, с всички класически геоморфологични форми – моренови възвишения, ками (хълмове),

друмлини, зандрови полета. Районът на парка се характеризира със значителни денивелации. Разликата между най-ниската и най-високата точка възлиза на почти 110 м. Особено атрактивна за туристите е долината на река Бриница. Природната значимост на парка се допълва от живописните езера, които на територията на парка са 29 на брой (общо около 490 хектара). Особено ценни за парка са неговите гори, които покриват около 70% от територията му. Тук се срещат и много редки и защитени видове растения, животни и гъби. В границите на парка са създадени 7 природни резервата, има и две защитени територии от Натура 2000: Остоя Лидзбарска и Мшар Плочизно. Освен това на територията на парка има много природни паметници като най-ценният сред тях е 500-годишния „Дъб Жечпосполита” („Dąb Rzeczypospolitej”) (висок около 35 м., диаметър ок. 641 см.).

Природното богатство на парка се допълва от различни съоръжения на водното инженерство, укрепления и сгради на светилища. Някои от тези обекти са вписани в регистъра на паметниците.

Паркът има добре развита инфраструктура, с което привлича много туристи. На територията му има над 250 км. пешеходни и велопътеки.

Освен опазването на околната среда, към приоритетите на парка се причислява и екологичното образование. Шест образователни пътеки, в съчетание с професионалните кадри на парка, а също така и добре оборудваната образователна зала, дава възможност да се изнасят интересни лекции през цялата година. От май месец 2015 г. функционира съвременният Образователен център на Гужненско-Лидзбарския парк.

3. Стопанство

Куявско-Поморското воеводство осигурява 4,7% от brutния вътрешен продукт на страната. Най-важна роля играе всестранно развитата промишленост, която успешно се адаптира към изискванията на пазарната конкуренция. Бидгошч, Торун и Влоцлавек, заедно с Груджъндз и Иновроцлав са важни индустриални зони, които представят химическата, електромашинната, хранителната, текстилната, целулозната, минералната и полиграфичната промишленост.

От гледна точка на стойността на индустриалната продукция, доминираща позиция заема хранителната промишленост, тясно свързан със суровинната база на воеводството. В този сектор се установяват няколко големи компании с чуждестранен

капитал. Съществуват и доста по-малки продуценти, които укрепват добрата позиция на пазара.

Съществено значение за развитието на промишлеността в района има също така химическото производство. От голяма важност са и целулозно-хартиената и електромашинната промишленост. Благодарение на участието на чужд капитал, много фирми укрепват своята пазарна продукция и начин на управление. Съвместно създават групата на икономическите лидери. Все повече внимание се обръща на качеството на продукцията, което увеличава шанса за участие на европейския пазар. Много фирми от региона получават Сертификат ISO 9000, който потвърждава високото качество на продукцията и създава шансове за по-нататъшното развитие. Повече от 70% от износа на региона е насочен за европейския пазар.

Земеделието също има важно значение за икономиката на района. Общата площ на земеделската земя на региона възлиза на 1036,6 хил. хектара, от които 87,3% са обработваеми площи. Поможе и Куяви са на челни позиции по животновъдство, най-вече в отглеждането на прасета. Воеводството постига добри резултати в отглеждането на животни и създава широк асортимент от земеделски продукти. За развитието на земеделието допринася добрата аграрна структура и високата земеделска култура. Честите обучения, които се провеждат в Дания, Франция и Холандия осигуряват на земеделците ценна обмяна на опит. Добре развит е и селският туризъм, който използва ресурсите на околната среда и материалните условия на селото. На територията на воеводството функционират много агротуристични ферми, които привличат с прекрасен климат, вкусна кухня и уютна атмосфера. Тук е разположено седалището на *EKOLAND*, национална организация, която се занимава с популяризирането на продукцията получена по екологичен начин.

4. Образование

Регионът има голям образователен потенциал, съставен от базата, кадрите, традициите и приноса на учебните заведения на три воеводства, от които възниква Куявско-Поморското: Бидгошко, Торунско и Влоцлавско. Този потенциал е тясно свързан с мрежата на висшите учебни заведения.

На територията на воеводството функционират две академични средища: в Торун се намира най-големият за Северна Полша университет „Николай Коперник“; в Бидгощ –

Природо-технологичен университет, университет „Кажимеж Велики“, Музикална академия и медицински колегиум към университета „Николай Коперник“.

Учебни заведения в Бидгошч

Университет „Кажимеж Велики“ – основан е през 1969 г. Структурата и името са променяни трикратно. В началото е бил Педагогически колеж (1969–74) с три факултета: хуманитарен, математически и природни науки. След това е Висше педагогическо училище (1974–2000), а после Академия „Кажимеж Велики“ (май 2000). На 13 май 2005 г. става университет „Кажимеж Велики“, като своето име дължи на крал Кажимеж III Велики (Kazimierz III Wielki), който дарява града с права на 19 април 1346 г.

Учебното заведение взема участие в различни научни проекти и сътрудничи с полски и чуждестранни институции. От 1999 г. ръководи бидгошката Ботаническа градина, както и множество събития като Бидгошки фестивал на науката, конкурси и мероприятия.

Природо-технологичен университет „Ян и Йенджей Шнядечки“ – най-старият държавен университет, чиято история започва през 1951 г. Трикратно променя своя характер, организационна структура и название. От 1951 до 1964 г. е Вечерно инженерно училище с два факултета – машиностроителен и химически. От 1964 до 1974 г. е Висше инженерно училище, което обучава своите възпитаници в 4 факултета в дневна, вечерна и задочна форма на обучение. От 1974 г. до 2006 г. е Аграрна академия и след 2006 г. е Природо-технологичен университет.

Особено внимание университетът обръща върху изследователските дейности в природо-технологичната област, като си сътрудничи с полски и чуждестранни учебни заведения. Всяка година организира десетки научни конференции.

Над 55 хил. абсолвенти са получили своята диплома тук, като един от тях е проектантът на олимпийския стадион в Сидни Едмунд Обяла.

Медицински колегиум „Людвик Ридигер“ – част от университета „Николай Коперник“. Възниква през 1975 г. като бидгошки филиал на Медицинската академия в Гданск, а през 1984 г. е трансформирана в Медицинска академия на името на Людвик Ридигер. През 2004 г. е присъединена към университета „Николай Коперник“,

запазвайки своята самостоятелност като Медицински колегиум със собствен патрон и седалище в Бидгошч. Предлага медицински специалности и ръководи две университетски болници в Бидгошч.

Музикална академия „Феликс Нововейски” – функционира от 1974 г., първоначално като бидгошки филиал на Висшето музикално училище в Лодз, автономна от 1979 г., а през 1981 г. трансформирана в Музикална академия на името на Феликс Нововейски. Обучава музиканти: инструменталисти, вокалисти, композитори, музикални теоретици, диригенти, учители по музика. Освен това Музикалната академия провежда широкообхватни художествени дейности, допринасяйки за културното развитие на целия Куявско-Поморски регион. Към академията функционират два хора, симфоничен оркестър и множество музикални групи. Академията е организатор или съорганизатор на много концерти, международни фестивали и музикални конкурси. Обхватът на културната дейност е толкова значим, че Музикалната академия е трета, след Опера Нова и Поморската филхармония, музикална институция в Бидгошч, която оформя артистичния климат на града.

Учебни заведения в Торун

Университет „Николай Коперник” – най-старото и най-голямото учебно заведение в Северна Полша. Част от университета е и Медицинския колегиум „Людвик Ридигер” в Бидгошч. Университетът развива своята дейност

като в Торун, така и в Университет „Николай Коперник” от птичи поглед, снимка: Andrzej Romański/UMWKP Бидгошч. Ръководи изследователска станция в Шпицберген. Също така университетът управлява Академична гимназия и лицей в Торун. Предлага 71 специалности в Торун и 10 в Медицинския колегиум. Обучава над 32 хил. студенти в различни форми на обучение. На разположение на студентите и преподавателите е Университетската

библиотека, която разполага с над милион книги, 500 хил. списания и почти милион специални колекции (ръкописи, аудиовизуални материали и т.н.). Отделна единица от библиотечно-информационната система е Британската библиотека на университета „Николай Коперник“, ръководена с участието на British Council. Студентите могат да живеят в едно от 11-те общежития, разположени на две места: студентския град и в близост до Стария град.

В Торун седалище има и Полската академия на науките, както и няколко други научно-изследователски институции, от които внимание заслужава най-голямата и най-важната в региона – Instytut Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników, който възниква през 1962 г. и има отдели в Гливице и Пястув. Научно-изследователска дейност провеждат също така множество научни кръгове. Една от най-големите и най-старите в Полша такава институция е Торунското научно общество, основано през 1875 г.

5. История

Куявско-Поморското воеводство е създадено през 1999 г. на територии, които имат дълга и интересна история. Тук се преплитат историите на няколко различни исторически земи – Куяви, Крайни, Палук, добжинска и хелминска земя, както и южните райони на Гданското Поможие. Това е едновременно история на различни етнически групи и народности населявали в миналото територията на воеводството – освен полските жители, тук живеели немци, евреи, шотландци, руснаци и холандци, които оставят след себе си следи, намирани сега от историци, езиковеди и културни изследователи.

Богатото разнообразие на културното и историческото наследство на региона е израз на някогашния пограничен характер – територията на сегашното Куявско-Поморско воеводство през Средновековието е разделено от границата между Полското кралство и държавата на кръстносците. След това от края на XVIII в. до 1918 г. територията е поделена между Прусия и царска Русия. Едва възраждането на независима Полша през XX в. води след себе си възможност да се интегрира целия регион и да се заличат цивилизационните различия между областите, принадлежащи през XIX в. на две много различаващи се държави.

Бидгошч

За Бидгошч като град се говори едва от 1346 г., макар че по-рано, най-вероятно в края на X и началото на XI в. възниква отбранително укрепление на брега на река Брда, административно свързано с Куяви. Още от 1327 г. градът е бил обект на нападения от страна на кръстоносците. Едва през 1337 г. крал Кажимеж Велики успява да възвърне селището.

Бидгошч играе важна роля в държавните планове на властващите. Като пограничен град има важно стратегическо и икономическо значение. Поради тази причина на 19 април 1346 г. кралят решава да даде градски права на Бидгошч. Издигнати са замък и защитни стени. Построени са също така църкви и манастири, а в началото на XVI в. на средата на площада е издигнато кметството.

Прекрасното разположение на Бидгошч в близост до устието на Брда, което се влива във Висла създава добри условия за развитие на занаятчийството и търговията. Периодът на просперитет продължава до средата на XVII в. Войната с Швеция, наричана Шведският потоп, причинява големи загуби на града. Наред с разрушенията, жителите на града били повалени и от чума. През 1660 г. войната е прекратена с Оливския мир, а Бидгошч дълго време лекува своите рани, без да може да възвърне предишната си слава, тъй като през 1770 г. започва Северната война, която трае чак до 1721 г. Войните и чумата опустошават града.

През 1760 г., по време на Седемгодишната война в Бидгошч пристигат първите пруски отделения. Техният престой е предвещание за бъдещите събития, които се разиграват през 1772 г. Тогава Русия, Прусия и Австрия подписват договор за нападение, отнасящ се за Полша. В резултат на този договор част от земите попадат в ръцете на Прусия, в това число и Бидгошч, който става столица на Наднотецки окръг. Така започва периодът от почти 150 години на пруската принадлежност на града. Пруските власти започват действия насочени към включването на Бидгошч в икономическата и военна система на Кралство Прусия. Първата стъпка в тази посока е изграждането на Бидгошкия канал, който свързва речните системи на Висла и Одер.

След това са изградени казарми за войската, а с началото на Първата подялба на Полша Бидгошч се превръща в гарнизонен град. Пруските планове били Бидгошч да се превърне в административен и икономически регионален център. Това води до усилен строителни дейности, тъй като били необходими както жилищни, така и административни сгради.

По време на Въстанието на Косцюшко, през 1794 г. Бидгошч за кратко е завладян от войската на генерал Хенрик Домбровски. Едва загубата на Прусия при сблъсъка с Наполеон през 1806 г. води до създаването на Варшавското княжество, в което влиза и Бидгошч. Периодът на относителна стабилност е много кратък. След загубата на Наполеон, в резултат на Виенския конгрес, през 1815 г. градът отново е присъединен към Кралство Прусия.

Втората половина на XIX в. е периодът на европейската индустриална революция, която обхваща и Бидгошч. Създават се нови фабрики, а през 1851 г. градът е включен към железопътната мрежа на Прусия. Интензивното разширяване, индустриализация и осъвременяване на Бидгошч продължава до избухването на Първата световна война. След приключване на войната по силата на Версайския договор градът е признат на Полша. Официалното приемане на властта се случва на 19 ануари 1920 г., а на следващия ден границите на града прекрчават отделите на полската войска. Градът запазва връзките си с Познан, като се превръща в седалище на общинската власт на територията на Познанското воеводство. Това положение се запазва до 1938 г., когато Бидгошч е присъединен към Поморското воеводство.

След избухването на Втората световна война, на 3 септември 1939 г. в Бидгошч се стига до събития, които полската страна определя като диверсия, а немската я нарича „Кървавата неделя”. Резултат от тези действия са жертви и от двете страни. На 5 септември 1939 г. започва окупацията, а Бидгошч се намира на териториите включени към Германия.

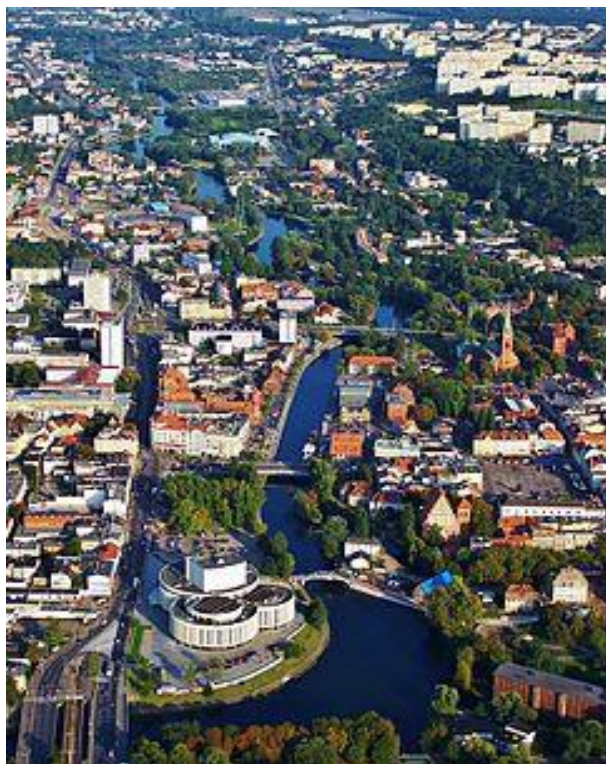
След окупацията продължила повече от 5 години, Бидгошч е освободен през януари 1945 г. в резултат на военните действия, водени от съветската армия съвместно с полската войска. Започва нов етап в историята на града, който става седалище на Бидгошкото воеводство. След проведените реформи през 1998 г. в Бидгошч е ситуирано седалището на управителя на Куявско-Поморското воеводството.

След войната Бидгошч бързо се разраства. Изграждат се нови квартали. Бързо расте и броя на населението.

Старият град

Старият град възниква по инициатива на Кажимеж Велики. Градът трябвало да бъде основа за новия замък, чието строителство, също по инициативата на Кажимеж Велики, започва през 1343 г.

Градът е разположен на необитаема равнина на южния бряг на р. Брда, на запад от старата крепост и на изход от Виспа Млинска.

Старият град в Бидгошч от птичи поглед, снимка: Wikimedia

Територията на Стария град, който е типичен за среднотатистическите средновековни градове, има елипсовидна форма, и възлиза на около 10,5 хектара. Малко след като е избрано мястото му, Старият град е обграден с дървен вал и ров. Строежът на градските (защитни) стени започва през втората половина на XIV в.

Център на града е Стария пазар с размери 80 x 95 м., разширен през 1940 г. В средата на пазара се издигало дървеното кметство, което претърпява пожар през 1425 г., след това е изградено в готически стил, но отново е изпепелено през 1511 г.

На същото място през 1515 г. е изградено отново кметство в готическо-ренесансов стил, което през 1600 г. е допълнено с кула.

По време на следващите войни, кметството бива разрушено през XVII и XVIII в., докато през 1834 г. не е напълно унищожено. Не съществуват подробни исторически изображения на кметството.

За първи път пазарът е павиран през 1604 г.

Днес постройките в Стария град са значително по-нови – от XIX и XX в. и са преди всичко жилищни кооперации. Възниква линия от 5 крепостни кули, която на юг свързва Познанска и Торунска порта. До днес са запазени скромни останки.

Бидгошко кметство

Кметството в Бидгошч е сърцето на града. Заедно с катедралата и защитните стени с портите представляват един от фундаментите на пространствената организация на средновековния град. Сградата на сегашното кметство притежава близо 400-годишна история.

Първоначално е свързана с йезуитския орден и неговия колегиум. Първите йезуити се появяват в Бидгошч още през 1616 г. През 1649 г. благодарение на икономическата подкрепа на епископ Каспер Джиалински и бидгошкия староста Йежи Осолински, както и на заможни жители на Бидгошч, йезуитите издигат барокова двуетажна църква. По-рано през 1637 г. закупуват съседната кооперация с образователни цели. Първоначално неголямото училище, се трансформира в т.нар. „резиденция”, която през 1674 г. е преименувана на колегиум.

Голямата сграда на Колегиума (понастоящем Бидгошкото кметство) е издигната през 1644-1653 г. Първоначално е предназначена за по-заможната част от обществото. През 1695 г. е предадена за ползване на Йезуитския колегиум, който всъщност представлява първото висше учебно заведение в Бидгошч и много важен образователен и културен център за целия регион. Той функционира до 12 май 1780 г. Тогава е предназначен за протестантска гимназия, в която се преподава на немски. Сградата се превръща отново в полско училище в периода, когато Бидгошч става столица на Варшавското херцогство. След разпадането на херцогството, до 1878 г. в сградата функционира немска гимназия. Когато гимназията е преместена, сградата на Стария пазар е одкупена от общината, за да бъде изградено там кметство. Започват незабавни ремонти. Барокът е заменен с класицизма с еkleктични скромни орнаменти. Интериорът също е сериозно променен, като е приспособен към новите нужди на сградата.

През 1994-1996 г. е проведена основна реконструкция на Бидгошкото кметство. Ремонтирана е фасадата, интериорът е аранжиран на ново, приспособяват го и за хора в неравностойно положение. На северната стена е поставена възпоменателна табела с образа на Кажимеж Велики, изработена по случай 650-годишнината на Бидгошч.

Бидгошкото кметство, освен седалище на градската управа, често отваря врати за своите жители като място за тържества, изложби, презентации, концерти, научни срещи. В него е разположена също така галерията на Почетните граждани на града. През 2004 г. дори се превръща в сцена, на която се играе „Ромео и Жулиета”.

Бидгошка Фара (по-късно Катедрала)

Всеки европейски град трябвало да има своя църква. В Бидгошч строежът на новата църква започва след 19 април 1346 г., в близост до пазара и кметството. Това също било правило и европейска традиция в средновековните градове.

Бидгошката Фара първоначално била дървена. След пожар обаче светинята е изградена отново като масивна тухлена готическа църква. Изграждането продължава от 1466 г. до 1502 г. За покровители на Фара са избрани Св. Николай и Св. Мартин. Външните готически тухлени стени показват следите от несъществуващите вече параклиси, основани от различни братства. Възползвайки се от ремонтните дейности, над южния вход е открит полихромен декоративен готически фриз.

Интериорът радва окото с необикновеното богатство от цветове, което рядко се среща в районите на Северна Полша. Запазено е богатото обзавеждане от XVIII в. в стил рококо. Част от интериора е от несъществуващата вече църква на кармелитите. Освен това внимание заслужават олтарът, амвона, епитафията, иконите и множеството възпоменателни плочи. Най-важният паметник на изкуството и едновременно обект на особен религиозен култ е чудотворната икона на Света Богородица, която официално се нарича *Bydgoska Matka Boska Pięknej Miłości*. Това е късноготическа икона на Света Богородица, която в едната си ръка държи Младенеца, а в другата малка роза.

Зърнохранилищата над Брда

Бидгошките зърнохранилища са герба на града. До наши времена са запазени само няколко зърнохранилища, като всички те се намират на брега на реката, в центъра на града, всички са изградени с плетарка и изпълняват функциите на музеи.

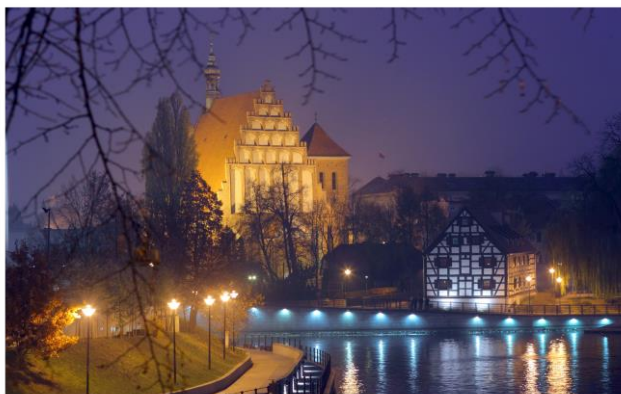

Foto: Daniel Pach

Виспа Млинска, снимка: Daniel Pach/UMWKP

днешен сред бидгошчани се чуват гласове за тяхната реконструкция. Останалите зърнохранилища са пригодени за целите на Бидгошкия музей. През 2006 г. е завършен техният основен ремонт.

Особено обичан от бидгошчани и същевременно най-характерен е хамбарът, който се намира в близост до ул. „Мостова”, наричан често „холандски” заради своя фронтон

покрив. Пред зърнохранилището е изграден малък амфитеатър и е поставен бронзовия макет на средновековен Бидгошч.

Четвъртото, най-старо бидгошко зърнохранилище, е т.нар. Бяло зърнохранилище на Виспа Млинска. Изграден е в кая на XVIII в. близо до несъществуващия вече Мост Магазонови, с който са свързани с прекрасен съвременен пешеходен мост, свързващ Виспа Млинска с Опера Нова. През 1975 г. Бялото зърнохранилище, наред с други обекти са предадени на Музея.

Бидгошки канал

Бидгошкият канал е решение на хидротехническата мисъл, разработвано още по време на Кралство Полша, реализирано и усъвършенствано след първата подялба на Полша през 1773-1774 г., а сега и една от най-интересните туристически атракции на Бидгошч. Бидгошкият канал е дълъг 26,77 км. и е изграден за 18 месеца, благодарение на усилията на близо 10 хил. работници, с цената на живота на около 2000 от тях. Каналът свързва Висла и Одер. Благодарение на него се развива търговията и промишлеността. В края на XIX и началото на XX каналът обслужва близо 3000 моряци, работещи за най-големия корабособственик Лойд Бидгошки. Освен това, каналът повлиява добре и върху обществения живот, свързан с ресторантите и развлекателните комплекси, намиращи се в близост до канала.

Разходките по Канала са изключително интересни. Това е място, на което по особен начин можем да се пренесем назад във времето. А в намиращия се наблизко Музей на бидгошкия канал можем да видим интересни експонати от миналото на Канала.

„Лучничка”

Статуята „Лучничка” стои лице в лице с Полския театър в парка на името на Ян Кохановски и се е превърнала в един от символите на Бидгошч.

Фигурата на прекрасна спортистка (висока 175 см.), с класически пропорции, е едно от последните дела на берлинския скулптор Фердинанд Лепке (1866-1909), създадено най-вероятно през 1908 г. Статуята е представяна на изложби в Берлин и Монако и получава ласкателни отзиви. През есента на 1910 г. жителите на Бидгошч също могат да се насладят на миниатюрна версия на статуята, която тогава е показана на изложба в

града. Тя предизвиква толкова позитивни реакции, че се ражда идеята градът да се сдобие с копие на статуята. В крайна сметка, заможният банкер от еврейски произход, Луи Аронсън решава да купи оригинала. Така и направил. В края на август 1910 г. „Лучничка” пристига в града, а на 18 август, тя е тържествено открита, за да радва със своята красота следващите поколения бидгошчани, а също и да предизвиква възторг у туристите.

Фонтан „Потоп”

Посещавайки Бидгошч, задължително трябва да си направим снимка на фона на монументалния фонтан „Потоп”, който се намира в парка на името на Кажимеж Велики. Впечатляващата скулптура е поставена на това място през 1904 г., а нейн автор е Фердинанд Лепке. В голям басейн от червен пясъчник, скулптурът изобразява сцена, която препраща към библейския потоп. В средата се намира група от хора, етажирана на височина от 6 м. – с мускулест мъж, който държи жена, а в краката му лежи друга, мъртва; жена и дете, което се катери по нея. От едната страна е изобразен мъж, който се бори за живота си със змия, а от другата страна – мечка с мъртво мече. Това е най-великото дело на скулптура и буди възхищение у всички туристи.

Торун

Торун има късмет и не е разрушен по време на Втората световна война. Благодарение на това днешният Торун несъмнено следва традицията на някогашния Торун. Тук всекидневието на хората от XXI в. минава сред готически стени и в стаи,

Кметството в Торун, снимка: Daniel Pach/UMWKP

украсени с неоповторими полихромни орнаменти. Правото на местоположение Торун получава от ръцете на кръстоносците и то два пъти. Първият път през 1233 г. когато бива ситуиран Старият град, а вторият път през 1264 г., когато градски права получава индустриалният Нов град.

В Торун говорят вековете. Преминавайки с кола през моста над Висла в XXI в. имаме възможност да се насладим на прекрасната гледка към града, която вероятно е подобна на тази, която са виждали преминаващите на кон гости на Торун преди няколкостотин години.

Също така в Торун можем да чуем звъна на средновековната камбана *Tuba Dei* (Господня тръба). Камбаната, одлята през 1500 г., до днес виси в катедрата „Св. Йоан Кръстител и Св. Йоан Богослов). Седемтонната камбана е толкова голяма, че за да се задвижи са необходими 6 мъже.

Разхождайки се по торунските улици се усеща готическият полъх, а широко разпространената червена тухла ни връща във времето на рицарите. Торун е като машина на времето.

Масивни стени, пестеливо използвани декоративни елементи, употреба на глазирани, цветни тухли, орнаменти по върховете на сградите и сводовете – това са характерните черти на готическите сгради в града.

Ренесансът и барокът също оставят своите знаци. Следи от Ренесанса носят фасадите

Паметникът на Коперник, снимка: Daniel Pach/MWKP

на патрицианските къщи. Къщите „Под звездата” и Домбски замък пък са прекрасни примери за барокова архитектура.

През годините 1878-1914 Торун е превърнат в крепост. Градът е обграден от защитни стени, чиито най-важни елементи са 15 артилерийски форта. Форт IV, бившият Йорк, днес Жолкевски, е достъпен за посещения.

Входът към града минавал през порти (на полски *brama*). До наши дни са запазени три от тях: Брама на Светия Дух, Брама Жеглярска и Брама Мостова. Запазени са също така и няколко крепостни кули: Крива кула, Монстранция, Косі Љев (Котешка глава, с която е свързана легенда за котка – защитник на града) и Журав – крепостна кула и пристанищен край едновременно.

Задължително трябва да се види и Кметството, което се намира в Стария град. Построено е в края на XIV в. с разрешението на самия Конрад фон Валенрод, Великият магистър на рицарите от Тевтонския орден. През XVII в. сградата на Кметството е изградена по-високо и украсена със сводове и кули в стила на маниерност. Днес в Кметството се помещава Областният музей, който архитектурно се доближава до фламандския стил.

Сред множеството възхитителни торунски къщи, туристите не могат да подминат дома на Николай Коперник, който днес е астрономически музей.

Един от най-важните символи на града е и паметникът на Николай Коперник. Одлят е в работилницата на известния берлински скулптор Фредерик Тека и е поставен на сегашното му място през 1853 г.

Паметникът изобразява астронома като фигура облечена в професорска тога, а в лявата си ръка държи астрономически инструмент, наречен армиларна сфера.

С паметника на Коперник са свързани множество местни традиции. Именно тук преподавателите от университета „Николай Коперник” отдават чест на своя патрон на всяка годишнина от рождения му ден.

Паметникът на Коперник е най-популярното място за срещи на местните жители и най-често фотографирания обект в Торун – градът, където бъдещият астроном прекарва първите осемнадесет години от своя живот.

Прекрасен спомен за богатството на града са зърнохранилищата. Едно от най-ценните е готическото зърнохранилище на ул. „Пекари” 4, а най-интересното бароково – съседното зърнохранилище на ул. „Пекари” 2. Днес зърнохранилищата изпълняват разнородни функции – между другото на офиси и хотели.

На южния бряг на Висла се намира остров наречен Кемпа Базарова. Островът заедно с намиращата се в близост крайречна гора днес съставят природен резерват. Гледката, която се простира от острова към Стария град спира дъха и е вдъхновение за много хора на изкуството. Като прибавим към това и нощното осветление на града ще изобразим Торун в пълния му блясък.

Торун е като машина на времето... а с включения в списъка на ЮНЕСКО за световно наследство средновековен градски ансамбъл, представлява едно от най-важните културно-исторически средища в Полша.

6. Култура

Културния облик на Куявско-Поморския регион оформят множество артистични събития. Всяка година тук се провеждат много фестивали, работят музеи и галерии, които привличат артисти и ценители на изкуството. Значителният културен принос на региона с представен от музикални, театрални, артистични и литературни среди.

Към едни от най-важните културни институции на региона спадат: Опера Нова (най-съвременният музикален театър в Полша) и Поморска филхармония (която има една от най-добрите, в акустично отношение, концертни зали в Европа), както и единственото в региона висше музикално училище – Музикална академия „Феликс Нововейски” в Бидгошч. Принос в културния развой на региона имат също така сцените на Полски театър на името на Хиероним Конечка в Бидгошч, както и Театър Бай Поморски в Торун, а също така и Шопеновския център в Шафарня. В най-големите градове на региона се намират ценни галерии и музеи. Почти всяка културна институция в Куявско-Поморското воеводство организира периодични културни мероприятия. Към едни от най-важните спадат:

Международен конкурс по пиано „Игнаци Падеревски” – за пръв път се организира през 1961 г. от Поморската филхармония, която обаче след това изоставя организацията. Към културния календар се връща отново през 1986 г. по инициатива на Музикалната академия. От 1994 г. основен организатор на конкурса става бидгошкото Музикално общество на името на Игнаци Падеревски, което през 1999 г. създава и Вокален конкурс „Игнаци Падеревски”.

Бидгошки музикален фестивал и *Международен фестивал Musica Antiqua Europae Orientalis* – организирани от Поморската филхармония „Игнаци Падеревски” в Бидгошч. На тези фестивали се представят велики творби и творци от различни страни.

Международен театрален фестивал КОНТАКТ – съществува от 1991 г. Реализира се благодарение на торунския театър „Уилям Хожиц“. Фестивалът представя едни от най-интересните театрални събития в Европа. Привлича в града на Коперник не само театромани, но и театрални критици и творци от цяла Европа.

Бидгошки оперен фестивал – провежда се от 1994 г. от Опера Нова и е най-големият полски преглед на оперното и балетното изкуство, а също така и ежегодно представяне на театралните постижения в страната и чужбина.

Международен летен фестивал Торун – Музика и архитектура – съществува от 1997 г. Главен организатор е Торунският симфоничен оркестър, а местата за музикални презентации са най-красивите забележителности на града на Коперник.

Фестивал на музиката и изкуството на балтийските страни PROBALTICA – организира се от 1999 г. от Фондацията на балтийската култура ProBaltica. Фестивалът е изключителна презентация на старинната и съвременната музикална култура на балтийските страни.

Фестивал Prapremier – провежда се от 2002 г. Организатор е Полският театър Хиероним Конечка в Бидгошч. Това е единственият театрален фестивал в страната, чиято програма се състои само от прапремиерни представления.

Бидгошки джаз фестивал – организиран за първи път през 2003 г. от бидгошкото джаз сдружение EJazz. Продължава традицията на предишните джаз фестивали в Бидгошч, които датират още от 70-те години на миналия век.

„Пейзаж без теб“ – Фестивал на творчеството на незабравими полски творци – възниква през 2005 г. Неговата идея е да припомни за полски певци, които вече не са сред живите, но чието творчество заема важно място в историята на полската развлекателна музика.

Материалът е подготвен от Мария Карамитева с любезното съдействие на Полската туристическа организация (Polska Organizacja Turystyczna) и община Бидгошч, която предостави информация и снимки на забележителностите в Куявско-Поморския регион.